Educația muzicală în viața micilor școlari - considerații științifice și didactice

profesor înv. primar, Maria Ilișanu

Școala Gimnazială „Nicolae Ciubotaru" Vultureşti, Vaslui

REZUMAT

Prezentul articol este produsul unei cercetări didactice, cercetare făcută în timpul studiilor mele postuniversitare, care și-a lăsat amprenta în mod pozitiv asupra viziunii față de proiectarea didactică ulterioară. Am absolvit masterul *Didactici aplicate în învățământul primar*, din cadrul Universității „Al. I, Cuza" Iași (2019) unde am urmat multiple cursuri despre abordări didactice ale pedagogiei clasice, dar și alternative, punând accent pe dezvoltarea creativității elevilor. Lucrarea mea de disertație cuprinde o cercetare autentică/ aplicată despre utilizarea tehnicilor teatrale în dezvoltarea comunicării și a stimei de sine a copilului. Am îmbrățișat (ca model) alternativa pedagogiei Waldorf deoarece oferă întâietate dezvoltării armonioase a copilului prin muzică și teatru. În acest sens, deși foloseam în practică de ceva vreme, am luat exemplul ca pe un bun personal și l-am adus în clasa elevilor mei. Experiența didactică și cea de instrumentist îmi permite să susțin cu argumente, că educația muzicală conferă elevilor un plus de armonie, empatie, atenție, imaginație, comunicare, dezvoltare intelectuală.

***

În ultimele decenii, tehnologia a căpătat și capătă în mod continuu ponderi și valențe variabile în dezvoltarea cognitivă a elevilor. În acest sens, ritmul alert în rezolvarea sarcinilor de zi cu zi diminuează semnificativ grija față de dezvoltarea armonioasă și amplifică efectul de stres asupra creierului.

Un studiu realizat la Universitatea din Toronto arată că lecțiile de muzică duc la creșterea coeficientului de inteligență. Analiza a fost desfășurată pe parcursul unei perioade de 12 luni si au fost studiați copii de 6 ani care au participat la lecții de canto sau pian. Cercetătorii au relevat faptul că în cazul lor s-a înregistrat o creștere de IQ de 1/6 cu fiecare lună în care studiau muzica, așa că 6 ani de lecții duc la o creștere de 7,5 puncte. Aceste creșteri ale coeficientului de inteligență se traduc prin rezultate academice mai bune, de altfel un alt lucru observat de oamenii de știință canadieni (D. Coyle).

În anul 1993 a fost descoperit Efectul Mozart: o denumire stiințifică ce identifică o presupusă intensificare a dezvoltării creierului care se produce la copiii sub 3 ani. Testele au fost efectuate pe muzica lui W. A. Mozart, iar efectele au fost măsurate prin intermediul testului IQ Stanford-Binet. Mai mult, cercetătorii susțin că lecțiile de muzică sunt superioare celor de utilizare a computerului, din punct de vedere al îmbunătățirii aptitudinilor de gândire abstractă a copiilor.

Studiile arată, de asemenea, că numai muzica îmbunătățește funcțiile superioare ale creierului, necesare în studiul matematicii, în jocul de șah sau în știință. Toate aceste abilități se pot dezvolta începând cu vârsta de 3 ani, când creierul este suficient dezvoltat pentru a desfășura activități complexe, însă nu este niciodată prea devreme să lăsăm copiii să se joace și să exploreze instrumentele muzicale.

O echipă de cercetători din Marea Britanie și Germania a demonstrat cum muzica poate fi folosită pentru a ajuta la recuperarea pacienților. De asemenea, în urma unui studiu, oamenii de știință au descoperit că, dupa 50 de minute de ascultat piese din genul dance, numărul de anticorpi crește, iar nivelul hormonilor de stres scade, toate acestea întărind astfel sistemul imunitar (Mc.Pherson, G. E. 2002).

Studiul a fost realizat pe 300 de voluntari. După nici o oră de ascultat muzică optimistă, veselă, de dansat, voluntarii aveau nivelurile de cortizol (hormonul stresului) reduse semnificativ.

Studiul lui Mc. Pherson (2016), demonstrează că, cu cât ne dorim mai tare un lucru cu atât suntem mai dispuși să depunem efort în încercarea de a-l dobândi și vom fi cu atât mai imuni la tentația de a abandona. Avem doar nevoie de așteptări realiste și strategii de învățare adecvate.

Ilustrate mai jos avem câteva BENEFICII ale cunoașterii unui instrument muzical:

- reprezintă echivalentul unui antrenament de fitness intens, care lucrează întreaga musculatură a corpului în același timp;
- stimulează creierul și îmbunătățește capacitatea de memorare **;** perseverența și răbdarea sunt antrenate intens, două calități extrem de importante pentru obținerea succesului în viață;
- arta de a cânta la un instrument implică o coordonare desavârșită între ochi și mâini, iar în același timp sunt solicitate și respirația, auzul și percepția ritmului;
- citirea muzicii presupune număratul notelor și al ritmului, un exercițiu excelent pentru îmbunătățirea aptitudinilor matematice;

- elevii care învață să cânte la un instrument muzical sunt mai pasionati de lectură, reţin informatiile mult mai uşor şi le procesează mai eficient, potrivit psihologilor implicati in cercetare;
- studierea unui instrument muzical este o activitate care induce o stare de relaxare și calm și permite eliberarea emoțiilor negative, iar atenția concentrată, gândire anticipativă, cât si atenția distributivă sunt foarte dezvoltate (studiu publicat în revista *Psihologia Muzicii*, S. Hallam, 2019) ;

Experiența didactică, implicit a cercetării asupra temei propuse, cât și cunoașterea mai multor instrumente muzicale m-a determinat să cred că învățarea unui instrument muzical poate avea beneficii considerabile pentru educația elevilor. Astfel, atunci când am avut posibilitatea, am transmis cu răbdare și bucurie câtorva copii dragostea pentru vioară în mod special.

Întrucât școala are menirea să deschidă orizontul elevilor spre cunoașterea și îmbunătățirea dezvoltării armonioase, am ajustat strategia didactică astfel încât să îmi permită posibilitatea îmbunătățirii vieții prin valorificarea competențelor și beneficiilor intelectuale pe care le-ar putea avea elevii prin învățarea unui instrument muzical, fie el și unul de jucărie. Strategia didactică pe care o aplic la clasa mea oferă întâietate educației muzicale. Astfel, la clasele mici (CP- I, a II-a), educația muzicală se pliază pe audiții muzicale, mișcare ritmică ce contribuie la dezvoltarea empatiei, simțului estetic și a stării de bine, premise pentru formarea de atitudini și aptitidini esențiale educației copiilor, iar la clasele a III-a și a IV-a, în învățarea notelor muzicale, solfegierii, folosesc instrumente muzicale cu clape de tip jucării muzicale. Am observat o coordonare mentală deosebită în această abordare (clape-nota și sunet muzical), deoarece elevii reușesc să solfegieze bucurându-se de linii melodice proprii, valorificând cunoștințe muzicale

menite să le dezvolte intelectul într-o manieră plăcută și antrenantă. La lecțiile de educație muzicală, elevii claselor a III-a și a IV-a pot să solfegieze la prima vedere partiturile din manuale, să interpreteze simultan cântecele specifice programei școlare în manieră proprie, atmosfera de studiu fiind foarte apreciată și benefică dezvoltării psiho-comportamentale a acestora. Studiul muzicii în perioada notației devine unul sistematic pentru că elevii învață notele muzicale, specifice Gamei Do și le aplică pe instrumentul – jucărie (orgă). Fiecare notă muzicală este audiată, scrisă, interpretată asemeni sunetelor și a literelor pentru scrierea curentă a alfabetului. Elevii recunosc prin exercițiu valoarea notelor muzicale, interpretează cu tactare fizică (mișcarea mâinii), instrumentală dar și vocal cântece specifice programei școlare, dar pot face și improvizații individuale („după ureche").

Consider că acest mod de abordare a studierii muzicii de către școlari facilitează dezvoltarea simultană a unei game largi de abilități și deprinderi pentru viață, incluzând dezvoltarea limbajului, abilități de ascultare, concentrare, evaluare, percepția stărilor și a emoțiilor, deprinderi fizice și de socializare, abilități de cooperare foarte utile pe tot parcursul vieții. Subscriu și susțin toate studiile de specialitate despre beneficiile muzicii asupra creierului uman, de asemeni, foarte bine ar fi dacă s-ar aplica mai mult, în detrimentul teoretizării excesive, spre folosul dezvoltării copiilor noștri.

Referințe bibliografice:

- McPherson, G. E. (Eds.), *The science and psychology of music performance: Creative strategies for music teaching and learning,* New York: Oxford University, 2002.
- McPherson, G. E. (Ed.), *The child as musician: A handbook of musical development.* Second edition, Oxford: Oxford University, 2016.
- S. Hallam, *Music. Psihologia muzicii,* trad. din lb. engleză, Claudia Drăgănoiu, Ed. Prior, București, 2019.

Câteva imagini - exemple de bună practică din evoluția unei generații (2015-2019)